

КОМБІНОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»

Кравцов Геннадій, Гнедкова Ольга

Херсонський державний університет

Анотація

В статті запропоновано модель навчального процесу з використанням комбінованого навчання. Встановлено та розглянуто взаємозв'язки між елементами моделі та підкреслено їх значущість у навчальному процесі в цілому. Запропоновану модель було апробовано під час процесу навчання курсу «Методика і технології дистанційного навчання» для студентів-магістрантів спеціальності «Інформатика» факультету фізики, математики та інформатики Херсонського державного університету.

Abstract

In the article the model of the educational process with the use of blended learning is suggested. The interactions between elements of the model are established and their importance in the educational process as a whole is emphasized. The proposed model was tested during the learning process of the course "Methods and Technologies of Distance Learning" for students of Master's degree, specialty "Computer Science" Faculty of Physics, Mathematics and Computer Science, Kherson State University.

Вступ

У зв'язку зі значними соціально-економічними змінами, з комплексним залученням інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності людини відбувається глобальний процес інформатизації нашого суспільства в цілому. Результатом стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є необхідність модернізації системи освіти, зокрема її інформатизації, адже саме в освіті починається формування загальнокультурних, психологічних, соціальних та професійних передумов розвитку інформаційного суспільства. Використання у навчальному процесі вищої школи новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, мобільних сервісів та всевітньої мережі Інтернет стало необхідною умовою підготовки майбутнього висококваліфікованого фахівця. В цей же час швидкими темпами почали розвиватися нові форми навчання такі, як дистанційне, електронне, мобільне, комбіноване та інші види електронного навчання. Перед вищим навчальним закладом постало завдання впроваджувати та використовувати новітні форми навчання у процесі підготовки майбутнього компетентного фахівця.

У зв'язку з інтеграцією України в європейський освітній простір та прийняттям Болонської системи навчання відбулися значні зміни у навчальній програмі підготовки майбутніх фахівців, а саме - зменшується кількість аудиторних навчальних годин та збільшується кількість годин для самостійної роботи студентів. Однак, самостійне опрацювання тем викликає багато труднощів у студентів, що негативно впливає на якість підготовки майбутніх фахівців вищих навчальних закладів. Тому, постає необхідність використання очно-дистанційної форми навчання. Поєднання різних форм навчання у навчальному процесі має назву «комбіноване навчання» (blended learning). Комбіноване навчання (КН) є одним з найперспективніших інноваційних трендів у вищій освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання комбінованого навчання у навчальному процесі вивчається і досліджується багатьма вітчизняними та закордонними вченими та методистами, такими як В.Н. Кухаренко, Ю.В. Тріус, А.М. Стрюк, О.Ф. Мусійовська, Т.І. Коваль, Н.В. Рашевська, С.О. Семеріков, Дж. Сенер, А. Хейнце, К. Проктер та ін..

На жаль, дана форма навчання не досить вивчена з дидактичної точки зору та не має чітких методичних рекомендацій щодо її використання у процесі навчання. Це свідчить про актуальність даної тематики та необхідність подальших теоретичних та практичних досліджень.

Метою нашої роботи є розробка моделі процесу комбінованого навчання та апробація її у процесі навчання під час викладання дисципліни «Методика і технології дистанційного навчання» у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу

Перш за все необхідно теоретично обґрунтувати сутність поняття «комбіноване навчання». Зробивши аналіз ряду наукових праць, що присвячені використанню технологій комбінованого навчання у навчальному процесі необхідно відзначити, що сучасна наукова література неоднозначно тлумачить поняття «комбіноване навчання». Це пов'язано з перекладом слова «blend» (англ.): «змішувати», «сполучати», «комбінувати» тощо. Тому «blended learning» перекладають як «змішане навчання», «комбіноване навчання». Як і багато інших дослідників, «blended learning» перекладемо як «комбіноване навчання», враховуючи тлумачення слова «blend»:

- «гібрид» – комбінація двох або більше різних об'єктів або характеристик, властивостей у одному об'єкті;
- «комбінувати» – сполучати, об'єднувати або розташовувати що-небудь у певному порядку; об'єднувати спільним технологічним процесом чи адміністративно» [4].

Ю.В. Тріус сутність поняття «комбіноване навчання» тлумачить як «цілеспрямований процес здобування знань, набуття умінь і навичок, засвоєння способів пізнавальної діяльності суб'єктами навчання та розвитку його творчих здібностей на основі комплексного і систематичного використання традиційних, інноваційних педагогічних технологій та інформаційно-комунікаційних технологій навчання за принципами взаємного доповнення з метою підвищення якості освіти» [5].

А. М. Стрюк дає визначення КН - це педагогічно виважене поєднання технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання, спрямоване на інтеграцію аудиторного та позааудиторного навчання [4].

Узагальнюючи дослідження вчених, змішане або комбіноване навчання слід розуміти як поєднання дистанційного й електронного навчання з традиційними формами навчання: очною та заочною.

О.В.Костіна виділяє три основні компоненти моделі змішаного навчання, які використовуються в сучасному освітньому середовищі:

- очне навчання (face-to-face) – традиційний формат аудиторних занять «викладач-студент»;
- самостійне навчання (self-study learning) – передбачає самостійну роботу студентів; пошук матеріалів за допомогою ресурсної карти, локальної та глобальної мереж;
- онлайн навчання (online (distance) learning) – навчання за допомогою системи дистанційного навчання, робота студентів та викладачів у режимі онлайн та , наприклад, за допомогою Інтернет-конференцій, скайп або вікі тощо [2].

Елементи поданої моделі функціонують у постійному взаємозв'язку, утворюючи єдиний цілий процес комбінованого навчання. Між компонентами даної моделі відбувається постійна інтеграція у процесі навчання. Процес інтеграції компонентів моделі зліва еквівалентне процесу комбінованого навчання.

Комбіноване навчання - це система, в якій її компоненти гармонійно взаємодіють за умови, що вони правильно методично організовані.

Схематичну модель комбінованого навчання можна подати так (рис. 1):

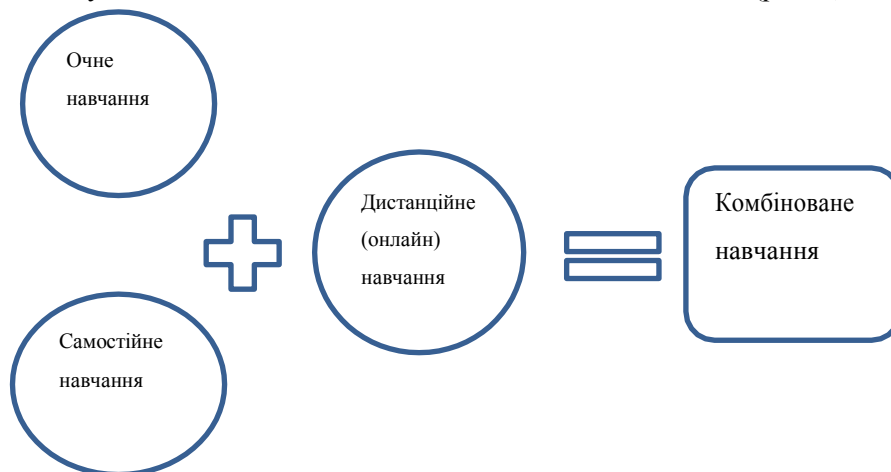

Рисунок 1 - Модель комбінованого навчання

Таким чином, модель інтеграції різних форм навчання у вигляді комбінованої форми – це цілісний навчальний процес, який передбачає, що частину навчальної діяльності студент проводить в аудиторії, а частина виноситься на дистанційну форму, в якій переважають самостійні види робіт. Викладачу важливо визначити, які види діяльності студента потрібно застосовувати на очних заняттях, і які види можна перенести на самостійну дистанційну форму. В аудиторії доцільно проводити обговорення ключових питань лекцій, дискусії, робота в групах, тобто ті види діяльності, які потребують безпосереднього контакту як викладача зі студентами, так і студентами між собою. Контрольні, підсумкові роботи, захист проектів необхідно проводити очно. Дистанційна частина курсу передбачає: самостійну пошукову, дослідницьку діяльність з Інтернет-ресурсами, виконання додаткових завдань, лабораторних і практичних робіт, спільне виконання завдань творчого характеру (проектів), консультації з викладачем, проведення поточного та підсумкового контрольного знань за допомогою тестування у системі дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : Монографія. - До.: Атіка, 2008. - 684 с.: іл. ISBN 978-966-326-317-5
2. Костина Е.В. Модель смешанного обучения (Blended learning) и ее использование в преподавании иностранных языков/ Е.В. Костина// Известия высших учебных заведений: научный журнал. Серия "Гуманитарные науки". – Иваново: Изд. ГОУ ВПО "ИГХТУ", 2010. – Т. 1. – Вып. 2. – С. 141–144.
3. Кравцов Д.Г. Свідोцтво про реєстрацію авторського права на твір № 32719 Комп'ютерна програма «Система дистанційного навчання «Херсонський віртуальний університет»» / Кравцов Д.Г., Кравцов Г.М., Співаковський О.В., Гнедкова О.О., Камінська Н.Г. Міністерство освіти і науки України, Державний департамент інтелектуальної власності. – Київ. – 06.04.2010.
4. Стрюк А. М. Проектування комбінованого навчання системного програмування бакалаврів програмної інженерії. Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: збірник наукових праць. Випуск X: в 3-х томах. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2012. – Т. 3: Теорія та методика навчання інформатики. – 157-164 с.
5. Триус Ю. В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі/ Ю. В. Триус, І. В. Герасименко// Теорія та методика електронного навчання: збірник наукових праць. Випуск III. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2012. С. 299–308.